

Hem>Domstolsförfaranden>Tvistemål>Vilket lands domstol är behörig?

På privaträttens område kommer pågående ärenden och förfaranden som inleddes innan övergångsperioden löpte ut att fortsätta i enlighet med EU-rätten. Relevant information om Storbritannien kommer att finnas kvar på e-juridikportalen till slutet av 2022 enligt en ömsesidig överenskommelse med Storbritannien.

Vilket lands domstol är behörig?

Skottland

1 Ska jag väcka talan vid en allmän domstol eller vid en specialdomstol (t.ex. en arbetsdomstol)?

De två viktigaste tvistemålsdomstolarna i Skottland är sheriftdomstolen (*Sheriff Court*) (inbegripet sheriftdomstolen för överklaganden (*Sheriff Appeal Court*)) och *Court of session*. Vissa specialdomstolar som *Court of the Lord Lyon*, *Court of Exchequer*, *Election Petition Court*, *Sheriff Personal Injury Court* (som är en del av sheriftdomstolen) och *Scottish Land Court* har dock behörighet i särskilda typer av mål. Det finns även ett antal lagstadgade nämnder.

Nämnder (*tribunals*)

Genom *Tribunals, Courts and Enforcement Act 2007* skapades ett enhetligt system för de flesta s.k. *tribunals* (nämnder) i Förenade kungariket. Nämnderna delades in i *First-tier Tribunal* och *Upper Tribunal*. *First-tier Tribunal* och *Upper Tribunal* har separata kammare som behandlar olika ämnesområden och sammanför liknande jurisdiktioner. Närmare uppgifter om nämnderna finns på webbplatsen för det

[brittiska domstolsverket \(*Her Majesty's Courts and Tribunals Service*\)](#).

Det finns även ett antal decentraliserade skotska nämnder. De flesta nämnder har en egen ordförande och varje nämnd har olika verkställighetsbefogenheter. Behörigheten omfattar allt från överklaganden av parkeringsböter till tvångsvård och bältesläggning av patienter som lider av en allvarlig psykisk sjukdom. Överklaganden av beslut som meddelats av skotska nämnder prövas av de allmänna tvistemålsdomstolarna i Skottland och kan handläggas av en sheriftdomstol (*Sheriff Court*) eller *Court of Session*.

Genom *The Tribunals (Scotland) Act 2014* skapades en enda *First-tier Tribunal for Scotland* och *Upper Tribunal for Scotland* för decentraliserade nämnder. Skottlands högsta domare, *Lord President*, är chef för de skotska nämnderna och har delegerat en mängd uppgifter till *President of Scottish Tribunals*.

Systemet liknar det system som har införts i Förenade kungariket (se ovan). *Upper tribunal for Scotland* handlägger de flesta överklaganden av avgöranden som meddelats av *First-tier tribunal*, en uppgift som således inte längre sköts av de allmänna domstolarna. De första nämnderna övergick till det nya systemet i december 2016. De administrativa arbetsuppgifterna vid *First-tier tribunal for Scotland* och *Upper Tribunal for Scotland* sköts av det skotska domstolsverket *Scottish Courts and Tribunals Service*.

Mer information finns på webbplatserna för det [skotska domstolsverket \(*Scottish Courts and Tribunals Service*\)](#) och den [skotska regeringen](#).

Court of the Lord Lyon

Lord Lyon King of Arms är en av Konungariket Skottlands statsämbetsmän och den brittiska monarkens rådgivare i heraldiska, genealogiska och ceremoniella frågor. Han utövar kronans behörighet i alla heraldiska ärenden i Skottland, tillämpar lagen om vapensköldar och avgör frågor om släktnamn, representation och huvudmannaskap för skotska klaner.

Court of Exchequer

Court of Session sammanträder som *Court of Exchequer* när den handlägger skatteärenden. Det rör sig framför allt om överklaganden av taxeringsbeslut från *Special Commissioners of Income Tax*.

Election Petition Court

Denna domstol består av två domare från *Court of Session* och handlägger invändningar mot val av parlamentsledamöter och ledamöter av det skotska parlamentet som grundas på olaglighet eller otillbörlig praxis.

Scottish Land Court

Denna domstol prövar framför allt tvister som rör jordbruksarrenden och småjordbruk. Ordföranden och biträdande ordföranden är lagfarna domare och övriga två ledamöter lantbrukare. Domstolen kan uppmanas att fastställa arrende för jordbruksföretag och småjordbruk och handlägger överklaganden från det organ som reglerar små jordbruk. Den handlägger även överklaganden av den skotska regeringens beslut om att bötfälla lantbrukare som mottar bidrag inom ramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik, liksom överklaganden i vissa miljöfrågor.

Lands Tribunal for Scotland

Denna nämnd består av en ordförande och tre ledamöter med erkänd fackkunskap inom juridik och lantmäteri. Nämndens ordförande är även ordförande för *Scottish Land Court*.

Nämnden arbetar främst med frågor som rör godkännande och ändring av äganderättsvillkor, hyresgästers rätt att köpa sina offentliga bostäder, bestridd ersättning för expropriering av mark eller marks värdeförlust på grund av offentliga arbeten, värderingar av lokaler som inte är bostäder, överklaganden av beslut som meddelats av *Keeper of the Registers of Scotland*, överklaganden av värdering av mark vid förhandsköp, frivilliga eller gemensamma hänvändelser där nämnden agerar skiljedomare.

Sheriff Personal Injury Court

Sheriff Personal Injury Court fungerar som ett nationellt centrum med sakkunskap i frågor som rör personskador. Talan i personskadeärenden kan väckas vid den särskilda skadedomstolen i Edinburgh om det belopp som yrkas i ersättning överstiger 5 000 pund. Parterna har även möjlighet att framställa personskadeanspråk, oavsett belopp, vid den lokala sheriftdomstolen. Särskilda bestämmelser gäller för arbetsskador: vid arbetsskador där anspråken överstiger 1 000 pund kan talan väckas direkt vid *Sheriff Personal Injury Court*, medan ärenden som rör arbetsskador där anspråken understiger 1 000 pund kan hänskjutas till denna domstol om den lokala sheriftdomstolen anser att ärendet är tillräckligt betydelsefullt eller komplicerat. *Court of Session* handlägger inte längre personskadeärenden som rör belopp under 100 000 pund.

2 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av allmän domstol, hur kan jag veta vid vilken domstol talan ska väckas?

2.1 Görs det skillnad mellan lägre och högre instanser bland de allmänna domstolarna (t.ex. distriktsdomstolar som lägre domstolar och regionala domstolar som högre domstolar), och på vilken nivå ska mitt mål i så fall prövas?

I Skottland fungerar både sherifffdomstolen (underrätt) och *Outer House of the Court of Session* (överrätt) som förstainstansdomstolar i tvistemål.

Sherifffdomstolen har omfattande behörighet i civilrättsliga ärenden och dess behörighet omfattar alla mål om skulder eller skador utan något ekonomiskt tak. En talan vars värde, exklusive ränta och utgifter, inte överstiger 100 000 pund måste väckas vid sherifffdomstolen. Från september 2015 utsträcktes sherifffdomstolens exklusiva behörighet från 5 000 pund till 100 000 pund.

De ärenden som undantas från sherifffdomstolens behörighet, och där *Court of Session* har behörighet, är rättslig prövning av förvaltningsbeslut, avgöranden (skapande av en säkerhetsrätt i egendom), nedsättningar (men endast i samband med ogiltigförklaring av beslutets verkan) och ansökningar om likvidation av företag vars kapital överstiger 120 000 pund. Mål som omfattas av Haagkonventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn prövas i *Court of Session*.

På begäran av en part i målet kan ett mål återförvisas till *Court of Session* från sherifffdomstolen, om sherifffdomstolen anser att målet är så viktigt eller komplicerat att så bör ske. *Court of Session* kan i sin tur godkänna att målet återförvisas till den med stöd av de grunder som anförts.

På samma sätt kan vissa mål återförvisas till sherifffdomstolen från *Court of Session*.

2.2 Territoriell behörighet (är domstolen i stad A eller domstolen i stad B behörig i mitt fall)?

2.2.1 Huvudregeln om territoriell behörighet

I de flesta tvistemål regleras behörighetsfrågor av 1982 års lag om behörighet och domar (*Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982*). Huvudprincipen i de skotska behörighetsreglerna är att personer, både juridiska och fysiska, ska stämmas i domstolen i vars domkrets de har sin hemvist.

2.2.2 Undantag från huvudregeln

2.2.2.1 När kan jag välja mellan domstolen i den ort där svaranden bor och någon annan domstol?

Utöver ovannämnda huvudregel är det i bland möjligt att välja vilken domstol som ska pröva målet.

Exempel:

Avtal

En person kan stämmas i domstol på den ort där den aktuella förpliktelsen ska fullgöras.

Brott och mindre förseelser

En person kan stämmas i domstol på den ort där händelsen inträffade eller kan inträffa.

Underhåll

En domstol har behörighet i underhållsfrågor om den underhållsberättigade har sin hemvist eller vanliga vistelseort i den domstolens domkrets eller om underhållskravet är knutet till ett mål om en persons status som prövas av denna domstol och domstolen är behörig på området.

Tvist till följd av drift av en filial, agentur eller annan etablering

Här ligger behörigheten hos domstolarna på den ort där filialen/agenturen är belägen.

Familjerätt

I frågor som äktenskapsskillnad, umgängesrätt med barn och var barn ska bo efter äktenskapsskillnaden samt föräldrars skyldigheter och rättigheter följer man i regel reglerna för territoriell behörighet i Skottland, dvs. målet prövas vanligtvis i sherifffdomstolen på den ort där barnet har sin hemvist. Det finns dock undantag till detta, särskilt om en eller båda parterna har anknytning till en annan jurisdiktion än Skottland. Du bör alltid överväga att be om juridisk rådgivning i sådana behörighetsfrågor om du tror att så är fallet.

Personskada

Sedan september 2015 gäller nya behörighetsregler för *Sheriff Personal Injury Court*, sherifffdomstolen och *Court of Session*. Se information på andra ställen i detta faktablad för närmare detaljer.

2.2.2.2 När måste jag välja en annan domstol än domstolen i den ort där svaranden bor?

I vissa typer av förfaranden har en domstol exklusiv behörighet oavsett en persons hemvist eller andra behörighetsregler. Detta gäller i följande fall:

I förfaranden som rör sakrätter i eller hyra av fast egendom, där domstolarna på den ort där egendomen är belägen har exklusiv behörighet. Om egendomen tillfälligt hyrs för privat bruk i högst sex månader är dock även domstolarna på den ort där svaranden har sin hemvist behöriga, om hyresvärden och hyresgästen är fysiska personer med hemvist i samma land.

I frågor som rör bildande av företag, ogiltigförklaring eller avveckling av företag eller andra juridiska personer eller sammanslutningar av fysiska eller juridiska personer har domstolarna på den ort där företaget, den juridiska personen eller sammanslutningen har sitt säte exklusiv behörighet.

I förfaranden som rör giltigheten av poster i ett offentligt register har domstolarna på den ort där registret förs exklusiv behörighet.

I förfaranden som rör verkställighet av domar har domstolarna på den ort där domen har verkställts eller ska verkställas exklusiv behörighet.

2.2.2.3 Kan parterna själva utse en domstol som annars skulle vara obehörig?

Behörigheten kan utsträckas om en person själv vänder sig till en domstol, antingen genom uttryckligt samtycke eller genom att närvara inför domstolen som svar på en stämning utan att invända mot behörigheten.

3 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av specialdomstol, hur kan jag veta vilken specialdomstol jag ska vända mig till?

I Skottland används specialdomstolar endast i mycket liten utsträckning. I svaret på fråga 1 anges vilka typer av mål som sådana domstolar prövar. I många fall prövas ett tvistemål antingen i sherifffdomstolen eller i *Court of session*. Under alla omständigheter bör man be om juridisk rådgivning när det gäller att väcka talan vid domstol, inbegripet om en specialdomstol är lämpligt forum.

Allmän information om domstolarna i Skottland finns på det skotska domstolsverkets webbplats.

Länkar

[Scottish Courts and Tribunals Service](#) (det skotska domstolsverket)

Senaste uppdatering: 13/09/2021

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.